

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce: **P. P.**, zast. JUDr. Petrem Šaštinským, advokátem, se sídlem Revoluční 1082/8, Praha 1, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní třída 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 9. 2013, č. j. 2530/2013, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2015, č. j. 10 A 211/2013 – 38,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Ustanovenému zástupci JUDr. Petru Šaštinskému, **s e u r č u j e** odměna za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti částkou 10 135 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností ze dne 1. 4. 2015, doplněnou podáním ze dne 27. 5. 2015, se žalobce, jakožto stěžovatel, domáhá zrušení shora nadepsaného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 9. 2013, č. j. 2530/2013 (dále jen „rozhodnutí žalované“). Žalovaná svým rozhodnutím zamítla stěžovatelův návrh na určení advokáta pro bezplatné poskytnutí právních služeb dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18 odst. 3 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).

Městský soud ve svém zamítavém rozsudku uvedl, že tvrzení stěžovatele o jeho majetkových poměrech, které předložil žalované v řízení o návrhu na určení advokáta, považuje za nevěrohodná zejména proto, že na straně svých pravidelných měsíčních příjmů stěžovatel uvádí toliko částku ve výši 1245 Kč, kdežto jím tvrzená výše výdajů pouze za bydlení činí 9000 Kč. Z obsahu správního spisu žalované městský soud zjistil, že stěžovatel patřičně nereagoval na výzvu žalované k doplnění dalších údajů o jeho majetkových poměrech, tedy relevantním způsobem žalované takové údaje nesdělil. Neprokázal tedy naplnění podmínky pro ustanovení advokáta dle § 18 odst. 3 zákona o advokacii.

Na základě obsahu předloženého správního spisu městský soud dále konstatoval, že stěžovatel v řízení před žalovanou nedoložil rozhodnutí soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení obhájce pro právní věc, ve které žádal o určení advokáta. Vymezil se přitom vůči stěžovatelu žalobnímu tvrzení, dle kterého jím měly být předloženy požadované listiny, tedy doplnění tvrzení o jeho majetkových poměrech a rozhodnutí soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení obhájce, prostřednictvím stěžovatelova podání ze dne 1. 9. 2013. Městský soud k tomu uvedl, že jestliže „žalobce výslovně označil své podání ze dne 23. 9. 2013 tak, že poštovně platí adresát, má soud tímto za prokázané, že žalobce nikoli nedbalostí, výbrž úmyslně neopatrřil své tvrzené podání ze dne 1. 9. 2013 poštovní známkou, a proto lze mít za to, že takové podání neučinil, neboť podání ke správnímu orgánu je učiněno pouze tehdy, je-li dodáno do dispozice správního orgánu, aniž by takové dodání bylo podmíněno úhradou ceny přepravy správním orgánem.“

Městský soud na základě jím učiněných zjištění dospěl k totožnému závěru jako žalovaná a uzavřel, že stěžovatel nesplnil podmínky pro ustanovení advokáta podle § 18 odst. 2, 3 zákona o advokacii, neboť nepředložil rozhodnutí soudu o zamítnutí jeho žádosti o ustanovení právního zástupce a zároveň neprokázal své nepříznivé majetkové poměry, neboť jeho tvrzení o příjmech a výdajích jsou v logickém rozporu a tedy nevěrohodná.

Ohledně důvodů podání kasační stížnosti stěžovatel výslovně odkázal na ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Kasační stížnost tedy podává z důvodu tvrzené nezákonnosti napadeného rozsudku spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a též z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

K těmto důvodům stěžovatel podrobněji uvádí, že soud prvního stupně se nikterak nevypořádal s faktem, že byl v minulosti účastníkem 113 správních řízení o určení advokáta podle § 18 zákona o advokacii, přičemž v 93 případech mu bylo ze strany žalované vyhověno, neboť splnil podmínky pro určení advokáta, tj. podmínky presumované § 18 tohoto zákona. Z toho vyplývá, že stěžovatel byl ve více jak 82% těchto řízení úspěšný, tedy včetně naplnění podmínky doložení nepříznivých majetkových poměrů.

Dále stěžovatel namítá, že negativní rozhodnutí žalované založené pouze na nepředložení rozhodnutí soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce by zcela jistě bylo restriktivním výkladem § 18 odst. 2 zákona o advokacii a ve faktickém důsledku i odmítnutím právní pomoci, resp. porušení práva na spravedlivý proces. Nelze souhlasit se závěrem městského soudu, dle kterého žalobce nesplnil podmínky pro určení advokáta, neboť nepředložil rozhodnutí soudu

pokračování

o zamítnutí jeho žádosti o ustanovení právního zástupce a zároveň neprokázal své nepříznivé majetkové poměry. Přistoupení na takovou argumentaci by znamenalo připuštění přepjatého formalismu městského soudu, který byl ze strany Ústavního soudu několikrát kritizován.

V rámci vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná odkázala na obsah svého vyjádření ke stěžovatelově žalobě a ztotožnila se se závěry městského soudu promítnutými v odůvodnění napadeného rozsudku. Nadto krom dalšího uvedla, že důkazem o stěžovatelových majetkových poměrech nemůže být počet jeho žádostí o učení advokáta, ani poměr vyhovujících a nevyhovujících rozhodnutí žalované.

Nejvyšší správní soud nejdříve zkoumal přípustnost kasační stížnosti dle dílu prvního, hlavy třetí, části třetí s. ř. s., a zjistil, že kasační stížnost je podána včas, osobou k tomu oprávněnou, zastoupenou advokátem, směřuje proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví a opírá se o některý z důvodů vyjmenovaných § 103 odst. 1 s. ř. s. Kasační stížnost je proto přípustná.

Kasační stížnost není důvodná.

Za nespornou má zdejší soud skutečnost, že stěžovatel žádal žalovanou o určení advokáta ve smyslu ustanovení § 18 odst. 2 ve spojení s § 18 odst. 3 zákona o advokacii. Z těchto ustanovení jednoznačně vyplývá, že právo na určení advokáta Českou advokátní komorou má ten, kdo nespĺňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních předpisů, nemůže se domoci poskytnutí právních služeb podle zákona o advokacii a zároveň určení advokáta včas navrhnout. Citovaný zákon přitom dodává, že v této věci může být žadateli určen advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19 zákona o advokacii.

Určenému advokátovi může přitom Česká advokátní komora (dále jen „Komora“) uložit (i bez vznesení takového požadavku žadatelem) povinnost poskytnout žadateli právní službu, k níž byl Komorou žadateli určen, bezplatně nebo za sníženou odměnu. Uložení takové povinnosti určenému advokátovi je však možné pouze pokud je odůvodněno příjmovými a majetkovými poměry žadatele.

S ohledem na obsah kasační stížnosti, jejího doplnění, vyjádření žalované, správního spisu žalované a soudního spisu městského soudu lze konstatovat, že sporným mezi stranami řízení o kasační stížnosti je (a v řízení před městským soudem rovněž bylo) jednak posouzení, zda stěžovatel nespĺňoval podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů, a jednak zodpovězení otázky zda příjmové a majetkové poměry stěžovatele odůvodňují uložení povinnosti určenému advokátovi poskytnout právní službu bezplatně (případně za sníženou odměnu).

Z ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii je patrné, že Komorou eventuálně uložená povinnost poskytnout právní službu bezplatně nebo za sníženou odměnu je svou podstatou toliko bližší konkretizací způsobu poskytnutí právní služby určeným advokátem. O dílčím rozhodování Komory o takové podmínce lze tedy logicky uvažovat pouze za situace, kdy bylo Komorou kladně vyhodnoceno naplnění výše vyčtených zákonných podmínek pro určení advokáta. V první řadě je proto třeba zodpovědět otázku, zda žadatel tyto podmínky spĺňoval, a teprve poté má smysl zabývat se bližšími podmínkami poskytnutí právní služby určeným advokátem (v nynější věci tedy odměnou advokáta).

V nyní posuzované věci není mezi účastníky řízení sporná ani včasnost stěžovatelova

návrhu na určení advokáta, ani naplnění podmínky nemožnosti domoci se poskytnutí právních služeb podle zákona o advokacii, nýbrž otázka, zda stěžovatel nesplňoval podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů. Zákon o advokacii přitom blíže nestanoví, dle jakých ukazatelů je třeba takovou otázku hodnotit, ani nevypovídá nic bližšího o rozložení důkazního břemene prokazování naplnění dané zákonné podmínky.

Dle ustanovení § 40 odst. 3 zákona o advokacii vykonává Komora veřejnou správu na úseku advokacie. Podle § 55 odst. 1 téhož zákona postupují orgány Komory též v řízení o návrhu na určení advokáta podle správního řádu, ustanovení § 10 a 11, 13, 25, 58 až 63, § 71 odst. 3 až 5, § 73 odst. 1, § 80 až 100, 103 až 129, 135 až 139, 141 až 152 a 178 správního řádu se přitom nepoužijí. Rozhodnutí Komory o žádosti o určení advokáta proto podléhá přezkumu cestou soudního řízení správního (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 9. 2008, č. j. 6 Ads 19/2008 – 103; veškerá citovaná rozhodnutí NSS jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Z ustanovení § 3 správního řádu se podává, že „[n]evyplyvá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.“ Znění § 50 odst. 2 téhož zákona k tomu uvádí, že „[p]odklady pro vydání rozhodnutí opatřuje správní orgán. Jestliže to nemůže obrozit účel řízení, může na požádání účastníka správní orgán připustit, aby za něj podklady pro vydání rozhodnutí opatřil tento účastník. Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, jsou účastníci povinni při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí poskytovat správnímu orgánu veškerou potřebnou součinnost.“

Nejvyšší správní soud je toho názoru, že vzhledem k povaze řízení o určení advokáta jako řízení o žádosti spočívá břemeno prokázání splnění podmínek jejího vyhovění na bedrech žadatele, neboť obecné soudy nejsou povinny poskytovat Komoře součinnost při dokládání existence případných rozhodnutí o neustanovení advokáta žadateli, a konečně též proto, že pro samotného žadatele představuje opatření a předložení takových důkazů obvykle nikoliv nepřijatelnou zátěž, která představuje přirozenou protiváhu dobrodiní, kterého se žadatel v případě prokázání naplnění patřičných podmínek dostane v podobě určení advokáta k poskytnutí specifikované právní služby. Ostatně jedná se o doložení skutečnosti plynoucí z rozhodnutí, jež má stěžovatel k dispozici, pokud tedy rozhodnutí, které je podmínkou pro určení advokáta existuje.

Pokud tedy stěžovatel v řízení před žalovanou tvrdil existenci zamítavého rozhodnutí soudu o jeho žádosti o ustanovení zástupce (přesněji obhájce), bylo jeho povinností toto své tvrzení prokázat. Nejvyšší správní soud považuje za vhodné připomenout, že dle § 37 odst. 6 věty druhé správního řádu je podání učiněno dnem, kdy došlo příslušnému správnímu orgánu. S přihlédnutím k obsahu správního spisu lze přisvědčit žalované i městskému soudu, že v tomto ohledu stěžovatel nedostal své povinnosti, neboť neučinil žádné podání, kterým by adekvátně reagoval na výzvu žalovaného k předložení rozhodnutí soudu o neustanovení zástupce v předmětné věci požadované právní služby. Z toho plyne závěr, že pro vyhovění žádosti stěžovatele nebyly dány zákonné podmínky, a žalovaná nikterak nepochybila, když z tohoto důvodu žádost zamítla.

Nejvyšší správní soud se v zásadě ztotožňuje se závěry vyjádřenými městským soudem v napadeném rozsudku, pouze považuje za potřebné podotknout, že již v řízení před městským soudem nebylo třeba se zabývat otázkou dostatečného doložení příjmových a majetkových poměrů stěžovatele, jestliže nebyla naplněna (jak ostatně správně konstatoval sám městský soud) základní podmínka pro určení advokáta.

pokračování

Pokud stěžovatel nyní namítá, že valné většině z více než stovky jím podaných žádostí o určení advokáta k bezplatnému poskytnutí právní služby bylo žalovanou vyhověno, nemá takovéto tvrzení (ačkoli mezi stranami nesporné) žádnou relevanci pokud jde o naplnění podmínky nesplnění předpokladů pro ustanovení zástupce (či obhájce pro trestní řízení) soudem. Tato podmínka musí totiž být posuzována v každém individuálním případě zvláště, s přihlédnutím k povaze právní služby, o jejíž poskytnutí žadatel usiluje.

Ve světle výše uvedených zjištění a závěrů Nejvyššího správního soudu je zřejmé, že kasační námítky stěžovatele nejsou důvodné. Jelikož zdejší soud nemá za to, že by napadený rozsudek městského soudu trpěl některou z vad, ke kterým je třeba přihlédnout i bez návrhu stěžovatele (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), nezbylo než kasační stížnost v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 *in fine* zamítnout.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému v řízení o kasační stížnost nevznikly žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti, pročež mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů nepřiznal.

Stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti zastoupen soudem ustanoveným advokátem JUDr. Petrem Šaštinským. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Ustanovený zástupce vyčíslil odměnu za zastupování, hotových výdajů (cestovného) a náhrady za promeškaný čas sumou 13 571,20 Kč. Částka požadované odměny za zastupování ve výši 10 200 Kč se skládá z odměny za úkon právní služby převzetí a přípravy zastoupení ve výši 3100 Kč dle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“), dále za úkon právní služby nahlížení do spisu, seznámení se spisem a pořízení fotokopií ze spisu [§ 11 odst. 1 písm. f) advokátního tarifu] ve výši 3100 Kč a za úkon písemného podání ze dne 27. 5. 2015 [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], včetně režijního paušálu za každý úkon právní služby (3 x 300 Kč). Cestovné ve výši 2371,20 Kč je účtováno na základě užití osobního automobilu Škoda Octavia 1.9 TDI Combi, rz: X, které bylo ustanoveným zástupcem použito jako prostředek dopravy z Prahy do Brna a zpět za účelem nahlédnutí do soudního spisu. Náhrada za promeškaný čas má činit 1000 Kč (2 x 5 půlhodin po 100 Kč).

Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že nahlížení do spisu a studium spisu, které ustanovený advokát prováděl na počátku zastupování v řízení o kasační stížnosti, je třeba pro určení odměny a náhrady hotových výdajů advokáta považovat za součást úkonu právní služby spočívajícího v převzetí a přípravě zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu, nikoli za samostatný úkon právní služby (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2008, č. j. 5 Azs 33/2008 - 40).

Ustanovenému advokátovi náleží odměna ve výši 2 x 3100 Kč za dva úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu a písemném podání ve věci samé dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu, včetně paušální náhrady za každý z těchto úkonů, tj. 2 x 300 Kč. Dále soud přiznal ustanovenému advokátovi na základě § 13 odst. 1 advokátního tarifu jako náhradu za cestovní výdaje spojené s cestou z Prahy do Brna a zpět, na celkovou vzdálenost 416 km, při spotřebě 5,3 l/100 km a průměrné ceně motorové nafty 36,10 Kč/l celkem 2335 Kč. Náhradu za promeškaný čas určil soud ve výši 1000 Kč (2 x 5 půlhodin, každá po 100 Kč dle § 14 odst. 3 advokátního tarifu). Celková částka odměny včetně nákladů tedy činí 10 135 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. srpna 2015

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu